Qorti tal-Magistrati (Malta)
Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali
Magistrat Dr. Claire L. Stafrace Zammit B.A. LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Matthew Galea)
vs
Mario Camilleri

Kumpilazzjoni Numru: 265/2020

Illum, l-erbgha u ghoxrin (24) ta' Ottubru, 2022

Il-Qorti;

Rat l-akkuzi migjuba kontra Mario Camilleri detentur tal-karta tal-identita' numru 0737254M gie akkuzat talli nhar l-erbatax (14) ta' Awwissu 2016 u fiz-zminijiet ta' qabel fi Triq Godwin Ganado r-Rabat (Malta) b'diversi atti maghmula minnu, li gew maghmula fi zminijiet differenti, li kisru l-istess dispozizzjonijiet tal-ligi u li gew maghmula b'rizoluzzjoni wahda:

1. ikkommetta serq ta' dawl elettriku fl-ammont ta' izjed minn elfejn tliet mija u disgha u ghoxrin euro u sebgha u tletin centezmu (2,329.37), liema serq hu ikkwalifikat bil-mezz, valur, lok, u hin ghad-detriment tal-Korporazzjoni Enemalta u jew persuni/entitajiet ohra;

2. U aktar talli fl-istess zminijiet, lok u cirkostanzi ghamel hsara fil-makkinarju jew fil-gummi tal-elettriku jew ikkaguna telf tal-kurrent elettriku;
3. U aktar talli fl-istess zminijiet, lok u cirkostanzi ghamel hsara jew kisser xi parti minn xi *meter* tal-elettriku, jew is-sigilli tieghu, jew xi parti minn xi apparat jew gumni wzati fil-provvista tal-elettriku, jew is-sigilli taghhom.

Il-Qorti giet mitluba sabiex f'kaz ta' htija barra milli tapplika il-piena skond il-ligi, tikkundanna lill-imputat ghall-hlas ta' spejjez li jkollhom x'jaqsmu mal-hatra ta' esperti jew periti fil-proceduri hekk kif ikkontemplat fl-Artikolu 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat l-atti u x-xhieda kollha migjuba tul dawn il-proceduri;

Rat in-nota tal-Avukat Generali datata tlieta u ghoxrin (23) ta' Marzu elfejn tnejn u ghoxrin (2022) fejn elenka l-Artikoli tal-Ligi li tahtom jitlob li ghandha tinstab htija u cioe:-

- Fl-artikoli 17, 31 u 533 tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
- Fl-artikoli 18, 261(b), 261(c), 261(e), 261(f), 263, 264, 267, 269, 270, 278(3), 279(b), 280(2) u 281(b) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;
- Fl-artikoli 18 u 326(1)(c) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;

- Fl-artikoli 18 u 326(1)(f) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi wara li l-Qorti qrat l-Artikolu tal-Ligi, l-imputat iddikjara li ma kellux oggezzjoni li dawn il-proceduri jipprocedu b'mod sommarju;

IKKUNSIDRAT

Illi dawn il-proceduri jippernjaw madwar ix-xhieda principali u cioe' l-impjegati tal-Enemalta li kienu marru fil-post mertu ta' dawn il-proceduri u li rrapurtaw il-kaz.

Fil-fatt **Robert Busuttil** li kien jahdem mal-Enemalta bhala Tradesmen jghid illi kien mar spezzjoni fil-post *de quo* fl-erbatax (14) ta' Awwissu tal-elfejn u sittax (2016) flimkien ma' kollega tieghu Joseph Giuliano u xi membri tal-pulizija fejn dawn sabu testwalment *"li s-service cable four by sixteen millimiters squared go cupboard tal-aluminium taht il-cupboard tal-meter kellu parti mill-outer sheet imqaxra qisu tul ta' one feet u mghotti PVC tejp ta' kulur abjad. Meta nehhejna t-tejp sibna l-erba' course three phase u neutral l-istess kellhom tejp abjad u meta kxifna sibna li kien hemm l-insulation tal-cores imqaxxra ukoll. Dan juri li xi zmien kien hemm xi connection ma' service cable li kien jaqbez il-meter. . . . Ezatt is-service cable normalment jidhol minn mal-over headlines minn ma' barra jekk ikun gej minn ma' over headlines, jghaddi gol-propjeta' tas-Sinjur. . . . . Huwa ligi u regola qisu kmandament l-Enemalta li mis-service box sal-linja minn fejn gej*

is-source tas-supply ma jkunx hemm xejn. . . . . il-kejbil imbaghad jidhol gos-service box u mis-service box ghal gol-meter u kollox ikun issiggillat." Inkontroezami x-xhud ikkonferma li dan il-cable ma' kien imqabbad mal-ebda apparat elettroniku. Hu ma setax jikkonferma jekk qatt kien hemm xi konsum minn din is-sistema kif sabuha huma u l-anqas jaf meta.

Joseph Giuliano, filwaqt li kkonferma dak li qal il-kollega tieghu qablu, ikkonferma wkoll illi mill-ispezzjoni hareg illi mal-meter sabu kollox kif suppost inkwantu sigilli u l-ismart meter.

Impjegat iehor tal-Enemalta u cioe' **Antoine Busuttil** ipprezenta stima ta' elettriku mhux irregistrat fil-fond mertu ta' dawn il-proceduri li meta jinqatghu l-imghaxijiet u l-penalitajiet amministrattivi, dan jammonta ghas-somma ta' tmint elef, erba' mija u tmienja u hamsin ewro u sebgha u tmenin centezmu (€8,458.87). Huwa jghid illi din l-istima tmur ghal hames (5) snin qabel l-ispezzjoni.

L-imputat **Mario Camilleri** xehed u qal illi meta huwa kien qed jibni d-dar mertu ta' dawn il-proceduri, din hadet hafna zmien ghaliex huwa dak iz-zmien kien jghix gewwa l-Ingilterra flimkien mal-familja tieghu. Jghid ukoll illi kellu xi nies jiehdu hsieb dan il-progett fejn kien ikun hemm hafna nies u haddiema dehlin u hergin. Jghid illi meta gew tal-Enemalta jaghmlu spezzjoni dawn gew komplessivament xi erba' darbiet. L-ahhar darba dawn sabu li kien hemm wire li kien danneggjat. Jghid illi meta kien ghadu barra kellu mastrudaxxa li kellu c-cwievet ta' dan il-post ukoll u dan jaf

li kellu xi problemi d-dar tant li kienu qatghulu d-dawl u kien jghix b'generator u ghalhekk kellu xi suspetti fih ghaliex xi haddiem iehor kien qallu li dan kien qed joqghod god-dar tieghu. Huwa jghid illi ma kellux raguni l-ghaliex kellu jisraq id-dawl ghaliex il-kontijiet li kien ihallas kienu diga' fenomenali li dan kien ihallas regolarment u li huwa kien jghix biss flimkien mal-mara tieghu u xi kultant it-tfal.

L-imputat jghid ukoll illi meta d-dar kienet vojta kien innota *fluctuation* tad-dawl u dan jghid illi ssenjala dan il-fatt lill-Enemalta u tahom l-evidenza kollha primarjament li f'dak il-perjodu huwa ma kienx Malta u l-anqas il-familja tieghu.

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet;

<u>IKKUNSIDRAT</u>

Illi dawn il-proceduri jikkoncernaw fuq allegat serq ta' elettriku u t-tbaghbis ta' xi apparat tal-meter tad-dawl li jappartjeni lill-kumpanija Enemalta.

Il-Qorti hawnhekk qed taghmel referenza ghal dak li qalet il-Qorti tal-Appell Kriminali, fil-kawza (App. Nru. 46/2018), bl-ismijiet **<u>Il-Pulizija (Spettur Sarah Magri) vs Joseph Bartolo</u>**, deciza fit-12 ta' Diccembru, 2018, fejn intqal:

> *"L-Artikolu 264(2) tal-Kodiċi Kriminali jesiġi li l-liġi trid illi fil-każ ta' ksur jew gumni tas-serviżż elettriku jew tal-*

meters tagħha jew ta' xi siġilli ta' xi meter, il- fatt li jkun hemm mezzi qarrieqa li bihom wieħed jista' jkollu l-użu jew il-konsum illeġitimu ta' dan il-kurrent elettriku jew li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel mmarkar fil-meter tal-kwantita meħuda jew ikkunsmata jitqies sakemm ma jiġiex pprovat il-kuntrarju, bħala prova illi d-detentur tal-fond jew il-persuna li jkollha f'idejha il-fond fejn ikunu jinsabu dawn il-kawżi jew mezzi qarrieqa, jaf jew taf b'dan l-użu jew konsum ta' kurrent elettriku. Hu evidenti li dan is-sub-artikolu joħloq presunzjoni ta' juris tantum li għandha tipprevati jekk ma jigix ppruvat il- kuntrarju.

Illi skond l-artikolu 264(2) tal-Kap 9, hemm presunzjoni ta' dolo juris tantum li għandha tipprevali jekk ma jiġix ppruvat l-kuntrarju kif ġie deċiż fil-kawża fl- ismijiet Il-Pulizija vs Anthony Lanzon deċiża fit-tnejn ta' Settembru, 1998 mill- Qorti tal-Appell Kriminali.

Illi dina hija presunzjoni li ġiet deskritta f'sentenza fl-ismijiet Il-Puliżija vs Raymond Abela (mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali f'sentenza mogħtija fis-16 ta' Lulju 1990), bhala "presunzjoni feroċi" u kompliet tgħid: "La l-presunzjoni hija daqstant feroċi l-Qorti tifhem li biex tapplikaha il-mezzi qarrieqa jridu jirriżultaw konklużivament u mhux sempliċement b'mod illi joholqu suspett A il-mezzi qarrieqa jridu jkunu jistgħu jwasslu għal dak l-effett li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel il-kejl jew il-markar."

L-artikolu 264(2) tal-Kap 9 jistabilixxi li jekk jiġi ppruvat l-ksur u l-presenza ta' mezzi qarrieqa li bihom wieħed jista' jkollu l-użu jew l-konsum illeġittimu tal- kurrent elettriku, jew jibdel r-registrazzjoni tal-konsum, allura jitqies bħala prova li d-detentur tal-fond jew il-persuna li jkollha f'idejha l-fond fejn instabu dawn il- mezzi qarrieqa, jaf b'dan l-użu jew konsum ta' kurrent elettriku illeċitu, sakemm ma jiġix ppruvat l-kuntrarju. Għalhekk f'dan it-tip ta' każi, l-onus tal-prova jinqaleb u ma jibqgħax aktar fuq il-Prosekuzzjoni iżda jinkombi fuq minn ikun akkużat. Ir-riżultat ta' dan l-ispustar tal-prova għal fuq akkużat hu li l-posizzjoni tal-Prosekuzzjoni tkun ġiet reża aktar faċli u b'hekk hi tkun tista tasal fejn trid tasal mingħajr sforżi ta' xejn."

Ulterjorment l-istess Qorti fil-kawza bl-ismijiet <u>**Il-Pulizija (Spettur Roderick Agius) vs Emanuel Borg**</u>, deciza fis-6 ta Novembru, 2018 (App. Nru. 129/2018), fejn intqal is-segwenti:

"Il-Qorti taghmel referenza ghal diversi sentenzi moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fosthom Il-Pulizija v Anthony Lanzon (Deciza nhar it-2 ta' Settembru, 1998), Il-Pulizija v Emanuel sive Lino Cassar (Deciza nhar is-26 ta' Ottubru, 1998), Il-Pulizija v Paul Barbara (Deciza nhar is-26 ta' Mejju, 1998) fejn gie spjiegat il-presunzjoni iuris tantum applikabbli ghal dan ir-reat kif dispost fl- Artikolu 264(2) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Ghalhekk f'dan il-kaz, l-onus tal-prova jinqaleb u ma jibqax iktar fuq il- Prosekuzzjoni izda jinkombi fuq l-imputat odjern. Ir-rizultat ta' dan l-ispustjar tal-prova ghal fuq l-imputat hi li l-posizzjoni tal-Prosekuzzjoni tkun giet reza aktar facli u b'hekk hi tkun tista' tasal fejn trid minghajr sforzi ta' xejn.

Illi huwa car ghalhekk li dan l-Artikolu 264(2) tal-Kap. 9 johrog presunzjoni ta' dolo, iuris tantum, li ghandha tipprevali jekk ma jigix ippruvat il-kuntrarju.

Din il-presunzjoni ma hix xi wahda assoluta w li ghandha tigi applikata bl-akbar rigorosita'. Din tregi biss sakemm ma jingibux provi kuntrarji li jistghu jingiebu mill-imputat. Ma' dan il-Qorti trid tosserva li l-ligi ma tispustjax l-oneru tal-prova tal-innocenza tal-imputat ghal fuqu. L-oneru tal-prova jibqa' dejjem fuq il-Prosekuzzjoni li ghandha a favur taghha din il-presunzjoni li pero', tista' tigi newtralizzata b'xhieda u provi ohra tal-istess Prosekuzzjoni jew tad-Difiza [ara wkoll Appell Kriminali 282/93 Il-Pulizija v Michael Attard (Deciza nhar il--12 ta' Frar, 1993) per Imhallef Carm Lino Agius].

Huwa ovvju li l-asportazzjoni ta' l-elettriku hi asportazzjoni ta' tip specjali u sui generis, trattandosi mhux ta' korp fiziku imma ta' current ta' elettriku, issir mhux bil-komunikazzjoni llegali, li ghal bzonn tista' tkun saret minn haddiema qabel, imma bl-uzu attivat ta' l-

apparat kunsumatur ta' l-elettriku fil-konsapevolezza li l-konsum mhux qed jimmarka jew mhux qed jimmarka sew minhabba interruzzjoni. Min juza l-apparat konsumatur u wara li jkun sar it-tbaghbis u meta jkun jaf b'dan, ma jigux qed jisraq inqas milli kieku kien hu stess li interrompa r-registrazzjoni. Huwa ovvju illi biex jigi ppruvat is-serq, iridu jikkalkulaw l- element materjali u formali necessarji f'kull reat, il-mens u l-actus iridu jissussistu l-elementi kollha ta' dan ir-reat.

L-actus reus tas-serq jinkludi fih il-fatt li l-akkuzat ibbenifika anke minimament mill-ezekuzzjoni tal-hsieb li bil-mens rea tieghu iddecieda illi jattwa. Illi fis- sentenza Il-Pulizija vs Saviour Tabone (Deciz fit- 18 ta' Marzu 2010 mill-Qort tal-Appelli Kriminali . Vide anke deciz minn din l-istess Qorti , Il-Pulizija vs Peter Bugeja, deciz nhar it- 13 ta' Jannar 2011 u Il-Pulizija vs Joseph Camilleri et deciz nhar l- 20 ta' Gunju ,.2013) gie deciz: Fl-artikolu 264(2) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta jinghad testwalment: "Fil-kaz ta' ksur ta' kanni tas-servizz pubbliku ta' l-ilma jew tas-servizz tal-gass, jew tal-fili jew gumi fis-servizz pubbliku, il-fatt li jkun hemm mezzi qarrieqa li bihom wiehed jista' jkollu l-uzu jew il-konsum illegittimu ta' dan l-ilma, gass jew kurrent ta' l-elettriku, jew li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel il-kejl jew marker fil-meter tal-kwantita mehudha jew kunsmata jitqies sakemm ma jigix pruvat il-kuntrarju, bhala prova illi d-detentur tal-fond jew il- persuna li jkollha f'idejha il-fond fejn ikunu jinsabu l-

mezzi qarrieqa, jaf jew taf b'dan l-uzu jew konsum ta' ilma, gass jew kurrent elettriku skond ma jkun il-kaz."

Illi dina hija presunzjoni li giet deskritta f'sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali f'sentenza moghtija fl-ismijiet Il-Pulizija vs Raymond Abela (Deciza fis- 16 ta' Lulju 1990), bhala "presunzjoni feroci" u kompliet tghid: "La l-presunzjoni hija daqstant feroci l-Qorti tifhem li biex tapplikaha il-mezzi qarrieqa jridu jirrizultaw konkluzivament u mhux semplicement b'mod illi joholqu suspett ... il- mezzi qarrieqa jridu jkunu jistghu jwasslu ghal dak l-effett li bihom jista' jwaqqaf jew ibiddel il-kejl jew il-markar."

Illi fl-isfond ta' dawn ir-rizultanzi ssir riferenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet Il-Pulizija vs Ronald Bruno (Appell Nru 129/00; Deciz 31 ta' Mejju, 2000, per Onor. Imhallef Dr Vincent Degaetano). Din il-Qorti, pero`, tosserva li hawn si tratta ta' periodu ta' aktar minn erba' snin-minn wara Novembru 1989 sat-13 ta' April, 1994. Fil-fehma ta' din il-Qorti, biex issir il-prova, sal-grad li trid il-ligi fil-kamp penali, a bazi tar-record of consumption li kien hemm (mhux semplicement li probabbli li kien hemm) serq ta' kurrent elettriku fil-periodu inkriminat, kellha tingieb prova tal-load ta' l-apparat elettriku f'dak il- periodu.

Jidher li l-pulizija ma ghamlux l-icken sforz ta' investigazzjoni f'dana r-rigward. Lill-appellant lanqas ma staqsewh x'apparat elettriku u x'dawl kien hemm fil-fond tul iz-zmien li l-fond baqa f'idejgh ; l-appellant ma giex interrogat mill-pulizija bil- hsieb li jigi stabbilit dana l-punt.

Fil-kaz in dizamina ma jistax jinghad li kien hemm prova sodisfacenti, cioe` sal- grad li trid il-ligi fil-kamp penali, ta' tali serq fil-periodu inkriminat.

Pero' l-appellant ma xehedx u lanqas ma ressaq xi xhieda sbaiex jittenta jippotja l- onus li l-ligi tistabilixxi fil-konfront tieghu. Strah biss fuq il-provi imresqa il-prosekuzzjoni. Ghalhekk fil-kamp penali hu d-dover tal-prosekuzzjoni li tipprova l- akkuza sa l-inqas dettal u ma jispettax lill-akkuzat jipprova hu li kien ilu anqas minn hames snin jisraq id-dawl jew li jipprova x'appliances kellu tul il-medda taz- zmien li gie akkuzat li fih wettaq is-serq imputat lilu u dan sabeix jigi provat b'mod sodisfacenti id-differenza fil-qari; Dan qed jinghad anke jekk jidher li s-service box in kwistjoni kienet ilha snin fl-istess post u li in effetti dehret imbaghbsa!

Galadarba l-Pulizija ghazlet li tohrog akkuzi fuq serq, kien fid-dmir taghha li taghmel id-debita prova dwar l-ammont tas-serq hekk addebitat lill-akkuzat.

Illi ma tista' qatt tinstab htija fuq akkuzi bbazati semplicement fuq stima; stima arbitrarja mahduma fuq perjodu daqstant iehor arbitrarju ta' erbgha snin, fejn jigi skartat ghall-kollox il-principju baziku legali li "onus probandi incumbit qui osservit" (Manzini, Diritto Penale Vol III Kap IV pagna 234, Edizione 1890:- "Il cosi ` detto onero della prova, cioe ` il carico di fornire, spetta a chi accusa – onus probandi incumbit qui osservit".

Issa f'dan il-kaz il-Prosekuzzjoni rnexxielha tipprova li verament kien hemm serq ta' kurrent elettriku – w dan qed jinghad ghaliex l-imputat ma rnexxilux jeghleb il-presunzjoni iuris tantum li l-ligi timponi fuqu, irnexxielha wkoll tipprova l- mezz tas-serq stante li kien hemm tbaghbis fil-gumi li bhala konsegwenza ta' dan kien hemm in-non-registrar tal-konsum, pero' verament li kif sostniet id-difiza ma pprovatx l-aggravju tal-hin. Kien jispetta lill-istess Prosekuzzjoni tipprova dan l- aggravju, minkejja li tezisti l-prezunzjoni iuris tantum. Illi pero' kien jispetta lil prosekuzzjoni tipprova ukoll l-aggravji tal-hin, vlaur, lok u mezz moghtija minnha. M'hemmx dubbju li filwaqt li l-aggravju tal-mezz jirrizulta provata u dan ghaliex is-serq sar permezz ta' sgass fil-gumi tal-elettriku, u fil-lok ghaliex is-serq sar fir- residenza tal-appellant. L-aggravju tal-hin ma jirrizutlax u lanqas tal-valur stante li l-Qorti m'hix konvinta bil-modalita ta' kif gie kalkolat l-ammont allegatament misruq u ghal kemm dam ghaddej dan is serq."

Illi din l-ahhar sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali propju tolqot il-kaz inkwistjoni billi l-provi prodotti mill-posekuzzjoni jaslu sal-grad tal-probabbli u mhux tal-konvinciment oltre d-dubju dettat mil-ligi. Anke jekk f'dawn it-tip ta' kazijiet l-oneru tal-prova tghaddi ghand l-imputat, il-prosekuzzjoni xorta wahda ghandha d-dover li tipprova l-kaz taghha skond id-dettami tal-ligi kriminali.

Primarjament l-unika prova li ngabet hija li kien hemm xi wires li jaghtu ghall-meter tad-dawl fil-propjeta' msemmija li kienu mqaxxrin u li kienu mdawwrin b'tape abjad li normalment ma jintuzax mis-socjeta' Enemalta. Illi ma giex ippruvat li effettivament l-utent kien qed jibbenefika xi haga minn dan il-fatt jew li kien imqabbad ma' xi apparat sabiex ikun jista' jikkonsma anqas dawl forsi jew jekk kien imqabbad ma' xi haga ohra biex finalment jottjeni xi vantagg monetarju.

Illi anke meta giet biex jigi smat l-allegat profitt, ix-xhud tal-Enemalta jghid illi dawn ikkalkulaw ghal perjodu ta' xi hames (5) snin qabel ma kien hemm l-ispezzjoni. Dan fil-fatt kien kalkolu ipotetiku u ma kienx ibbazat fuq l-ebda prova tangibbli bhal per ezempju ngabu kontijiet precedenti u gew ikkomparati ma' dawk kontestati.

Illi di piu', anke jekk il-prosekuzzjoni ma rnexxilhiex tipprova l-kaz taghha, l-imputat xorta wahda fornixxa serje ta' dokumenti u provi, nkluz it-testimonjanza tieghu bil-gurament, fejn tefa' dubju serju fuq il-kaz tal-prosekuzzjoni. Din il-Qorti ma hijiex ser

tanalizza dawn id-dokumenti ghaliex kif inghad il-prosekuzzjoni ma rnexxilhiex tipprova l-kaz taghha.

Finalment, minn imkien fl-atti ta' dawn il-proceduri ma gietipprezentata l-kwerela necessarja ghall-buon ezitu ta' dawn il-proceduri hekk kif jistipula l-Artikolu 326 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Ghal dawn il-motivi ma ssibx lill-imputat Mario Camilleri hati tal-akkuzi kif dedotti kontrih u kwindi tilliberah minnhom.

Ft./Dr. Claire L. Stafrace Zammit B.A. LL.D.

Magistrat

Benjamina Mifsud

Deputat Registratur